

кають старостів. Старости щоб були отменні, щоб не задумувались ні над яким питанням. І коли вже ідуть свататися, то мати становить сина перед образами благословить його. Син прочита Отченаш і мати випроважа на сватання. Приходять старости до молодої сватати, і це так щоб сват і не знав, чого вони прийшли. Старости починають робити різні підходи. А молода в цей мент стоїть де коло печі колупає піч або що інше таке.

Сватають. Як старі вже згодні, то молоду трохи принивольять. Як уже діло готове, то світять свічки і стають Богу молиться. Молода дає старостам рушники. Старі молодої з старостами згукують сусідів, своїх родичів і йдуть на розглядини до молодого. А молода збирає всіх своїх пудруг та хлопців та і починають гулять. Варять дружки вареники, хлопці приходять з музикою і розвертається гуляня. Дружки співають пісень свадбових. Виражають в цих піснях заручення і прощання з своєю подругою. От як співають, як засватають:

Заручена Марусина, заручена.
Дала свою білу руку на заруку.
Була твоя біла ручка у батинька
Й буде твоя біла ручка у свекорка.

В цей мент старі у молодого п'ють, гуляють, співають:

Ой ви казали, що сват не п'яниця,
Пропив дочку ще й на риночку
За мед-вина ще й горілочку.

Після всього гуляння в цей вечір молода ще йде гуляти. Дружки з нею співають:

Ой май, кісонько, май,
Ппустила мене мати
У гай погуляти,
У гай погулятись,
З подругами прощатись.

*с. Новотроїцьке
Старобешівського р-ну Сталінської округи.
Записано С. Буркаль
від Наталії Андріївни Суботовської
(72-х років, середнячки, релігійної)
(АНФРФ ІМФЕ, ф. 1, од. зб. 661, арк. 65–70)*

Перш за все, коли думають старі одружити свого сина, то радяться. Старий: «Стара, мабуть, закрутимо свого лабуряку. Годі йому шататись, собак в людей дражнить». Тоді кажуть своєму синові. Після цього всего шу-

На другий день збираються молоді ліпити шишки, наліплять шишків, напичуть. Під вечер убирають молоду в намиста, в рушники і починають гулять. Б'ють у цебирки, на грібінці грають, на рублі [прилад для прасування

білизни]. А молода бере дружків і йде кликати своїх родичів на підвісілок [дівич-вечір]. Роблять гільце з цвітів з цвітного паперу.

Молода ходи з дружками по сусідах, родичах, кланяється і дає по шисці та зве на гуляння. Дружки, ідучи, співають пісні:

Ой великий двір, та маленький збір,
Чом не вся родинонька?
Батька немає, а рід не знає.
Ой там жалівся на родиноньку
та нема порядоньку.
Посилай, Маруся, соловейка з гаю
До батенька до раю,
Зозуленьку на Україну.
Соловейко литить, крилами махає,
А зозуленька литить, кука,
Вся родинонька тута.

Приходять до молодого, стають на порозі і співають:

Прібірайся, матінко, прібірайся,
До себе дружичек сподівайся.

Коли мати не виходи, то співають:

Ой вижди, матінко, проти нас,
Найкращая Марусина од усіх нас.

Мати виходе з хлібом-солью, благословить і кличе в хату. Всі гуляють, п'ють, танцюють, дружки співають:

Ой у суботоньку під неділеньку
Розтворилось небо.
Ой видно церкви золоті верхи,
Ще й столи-пристоли.
Мати Христова плете вінок, стоячи.
Один уси сплела з рути ще й з м'яти
Хлопчині до шапки.
Другий сплела з рути ще й шавлії
Марусині для неділі.

Далі ще пісні:

Через сінечко двоє дверечко,
Ще й вешневий садочок.
Ой там Марусина овець брала,
Голубей годувала.

Ой годуючи, готуючи,
з голубами розмовляючи:
— Гудіть, голуби, куйти, зозулі,
Щебечить соловейки
Та [згадайте] тому
Батіньку мойому,
Що він мене віддає
то і сам не знає,
доченькі не згадає.

Підвісілок цим кінчається, молода іде додому.

На другий день у неділю молодий збирає боярів, убераєця. Готове собі поїзд їхати до молодої. Свашка пришива молодому та боярам красні стрічки та співає:

Готуйте, бояри, готуйте,
По золотому [даруйте],
А ви, старости, гадайте
Та по золотому скидайте.

Після цього дружок виводе всіх бояр, виходять всі свашки, світилки з васильками і стають на дворі підряд. Виходи мати молодого з оріхами, канфетами, копійками, насінням кабачків в мисині та починає обсіпати молодого. Обійде кругом і кида на молодого три рази. Тоді мати бере передніх коний за повід і виводе на вулицю. Приїжа до молодої, а молоді бояри стоять на воротах і не пускають у двір. Дружок витяга бутилку горілки і миряться. Уїхавши в двір, стають бояри, світилки, свашки у ряд. Дружко входи до хати і каже: «Староста наш, староста! Господі, благослови, Христе, Сине Божи». А ті з хати відповідають: «Амінь. Благословили у двір заїхати, благословить і в Божий храм зайти». А молода з дружками співає:

Первої по мни прийшли,
Та невміли говорити,
Ні шапочки зняти, ні рученьки дати.

До трьох раз співають, а дружко ходе то до тих, то до своїх і промовляє: «Кланяються молода молодому, бояри боярам, свашки свашкам, світилки світилкам». Так каже тричі. Виходе теця з вивернутим кожухом і в

руках держе соляночку стару і туди наливає горілки і там сіль і ріжна чипуха накочина. Дає бояринові старшому. Боярин бере і води понад головою молодого, і тоді кида через хату. Тоді мати каже: «Милості просимо до хати». А старости цих два і тих два беруть ослін, застиляють, переміняються хлібами, наливають по дві чарки одні одним. Це так вони здоровкаються. Дружко каже: «Староста, наш староста! Благословіть молодого в цей дом завести». Ті його словлять всі три рази. Дружки співають:

Що то за ворона стоїть край порога?
І рот роззявила, і руки розставила,
Хочи полити на покуті сісти.

Дружко бере молодого (платочком) хусткою і заводе в хату. Сажать за стіл, частує сваха горілкою, а коли молодий залізе за стіл та не поцілує молоді, дружки співають:

Було б тобі волочитись,
Було б тобі ни жинитись,
Було б тобі жінки не брати,
Не вмєш жінки цілувати.

Свати розносять всім по чарці водки і по шишці. Дружко входе з короваєм на голові і каже «Господи, благослови, благословили молодому увійти в хату, благословіть цей хліб миру роздати». «Староста, наш староста! Благословили хліб роздати, благословіть косу розплести молодій». А ті кажуть: «Благословіть молодому вінок пришить». Тецца пришива вінок і співа:

Та я на зятя та й не дивлюся,
Я од зятя ще й одвернуся.
До дверей очима, до зятя плечима.

Він тоді дає тецці подарунок, вона повертаєця і цілує зятя. А коли вона пришивала, то дружки співають:

Із Київа швачка,
Купечиська дочка.
Шапки скупувала,
Вінки пришивала.

Дружки співають боярам:

Старший боярин горбатий,
А на горбові верба,
А на вербі сова.
Не сидить, бояри, до ночі
Бо сова видере очі.

Бояри одспівують старшій дружці:

Під столом кружка стояла,
Туди кішка насцяла
Подайти ту кружку,
Почастуймо старшу дружку.

Далі співають бояри молодого:

У сінечках голуб гуде,
То ж не голуб, то ж не голубка,
То ж молодий з тестиньком говоре:
— Ой тестиньку, ти мій батінку,
Та не гай мене, виряжай мене.
Тепер ніченька та й темнесенька,
Доріженька та й далекая.
Їхатимемо та й заблудемо,
Ще й Марусиньку та й загубимо.

Дружко каже: «Староста, староста! Благословили за стіл зависти, благословіть із-за столу вивести». Дружки співають:

— Оце ж тобі, мій батенько, на одході
Посадила трояндоньку на городі.
Рости, рости, трояндонько, не хилися,
Живи, живи, мій батінко,
Живи, не журися.
— Ой як мені не хилитись,
Вітер повіває.
Ох як мені не журитись,
Дитя покидає.

Бере батько ікону, ставе молодих серед хати і благословить їх. Далі до скрині. Скрині не дають бояри, а так же і всього приданого. Придане буває, дивлячись по заможності. Коли давав батько корову, воли, вівці, а тепер, немає того — дадуть тиличку, то й добре. Тоді ідуть надвір, надворі коня нема, нічим їхать — молоді брат украв. Тоді викупають коня, дають <...> або шапку.

Далі мати підносе по чарці всім сватам і боярам, виходять надвір, мати бере за повід коней <...>, а в цей мент молода сіда на сани, а молодий ходи кругом саней і б'є молоду батогом. А молода одвертається од його і кланяєця на чотирі сторони. Після цього сіда молодий, і мати виводе за двір коней, і їдуть по селу і до церкви. Там повинчаються і їдуть додому до молодого. Приїжають додому, на воротах горить огнище. Вони розганяють коней і вскакують в двір [через вогнище]. Мати виходе, зве їх в хату. Увіходять в хату, сідають за стіл, дають їм вечерять. Тепер уже після вечері молоді ідуть на спокій.

А старі зостаються. Батько молодого дає барана, курей, водки і п'ють, гуляють цілу ніч. На другий день їдуть знов до батька. Батько коло столу Богу молиться. Далі повмивають їх. Тоді батько з матерею дають їм снідять м'яса, цілого вареного барана, горілки четвертей дві. Погуляють, тоді ідуть до батька молоді і ведуть молоду. Батько молоді радуєця, частує їх. Погулявши, ідуть до молодого дарувать, несуть лежні і все те, котре потрібне при дарувані як то: шишки, горілку, курей і т. д. Дарують гроші, курей, свиней, овець, коров, телят, лошат. Погуляють, обдарують, тоді починають вигонить сватів. Отчіняють двері, вікна закривають і б'ють горшки, гарбузи, цеберками вибивають, водою хлюпають. Як вижинуть, то ідуть гулять до дружка.

Після свайби на другий день роблять корабль на бричці або на гарбі. Кладуть на бричку кам'яну плаху. Там на пласі варять кашу, ідучи по селу, і там же сидить мати і батько молодих. Приїжають до ларька, беруть горілки і знов п'ють. Приїдуть додому, це ще не все. Кажуть: «Давайте батька завісимо». Тоді беруть вішати. А батько відкупляєця, хоть четвертью водки, хоть бараном. Після цього починають купать батьків. Скупають, тоді баби починають в тій воді прать. Та виливають ту воду прямо додолу, кажуть, що невістка молода прибере. І в хаті пообляпують і стіни, і стелю — все, так що не можна вийти в хату. Тоді молода невістка цілий тиждень вбирає це все, що поробили в час весілля. А старі ходять по беседах, гуляють.